

Motion till riksdagen 2021/22:1217

av **Ola Johansson (C)**

Nytt organdonationssystem – opt-out

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ny lagstiftning genom ett s.k. opt-out-system gällande organdonation i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Svenskar är mest positiva till organdonation i världen. Ungefär 8 av 10 svenskar är positivt inställda till att donera organ efter sin död. Ändå är organbristen så stor att det i snitt dör en människa i veckan som väntar på organ.

Situationen i Sverige för de som är i behov av en organtransplantation är att de behöver stå på en väntelista för en transplantation. Den 1 oktober 2020 fanns det i Sverige ett totalt behov av 844 organ. I Sverige avlider cirka 90 000 personer varje år, och av dessa kommer cirka 3 300 avlida på en intensivvårdsavdelning – och av dem blir cirka 180 personer organdonatorer i Sverige varje år.

Enligt den statliga tilläggsutredningen som presenterades den 3 juni 2019 är 85 % av den svenska befolkningen positivt inställda till att donera sina organ efter sin död. Sverige har därmed en av de högsta andelarna av befolkningen som vill donera organ efter sin död i hela världen. Trots den höga donationsviljan har Sverige inga höga siffror när det gäller antalet genomförda organdonationer. Varje år genomförs cirka 150 donationer ifrån levande givare. Det är i huvudsak njurar som transplanteras, men även levertransplantationer genomförs.

Trots vår positiva syn på organdonation hamnar Sverige långt efter när vi vidgar blicken till övriga länder i Europa gällande avlidna donatorer per miljon invånare. Länderna på topp fem på listan har alla ett opt-out-system som förutsätter att alla medborgare automatiskt är organdonatorer, om man inte aktivt avregistrerar sig i ett speciellt register.

Vi får inte heller glömma bort den etiska aspekten av ett opt-out-system. Ett sedan innan känt ställningstagande till organdonation underlättar för anhöriga i en redan svår

stund. Hälso- och sjukvårdspersonalen kommer i många fall att fråga de anhöriga hur patienten ställer sig till donation. Ofta är det så att detta är en oerhört svår fråga för en redan känslös anhörig i en pressad situation, i en osäker miljö när man kanske aldrig diskuterat frågan innan med sina närmaste. Här underlättar ett opt-out-system oerhört mycket eftersom valet redan är gjort.

Det underlättar också för hälso- och sjukvårdspersonal som redan vet vilken typ av medicinering som ska ges i livets slutskede för att organen ska klara sig samtidigt som patienten ska ha det så bra och smärtfritt som möjligt. Skulle det vara så att det finns speciella eller religiösa skäl till att anhöriga tar ett mycket starkt avstånd från donation av patientens organ får opt-out-systemet givetvis respektera detta.

En del kan önskas kring förtydligandet av hälso- och sjukvårdens ansvar för organ-donationer, nationella informationskampanjer samt opinionsbildning som riktar sig mot allmänheten, effektivisering gällande både nationell samt internationell samordning, integritetsskyddande av donationsregistret, ersättning för levande donatorer m.m. Att införa ett opt-out-system, som andra europeiska länder framgångsrikt gjort, borde vara ett första steg.

Regeringen behöver skyndsamt lägga fram förslag till en ny lagstiftning för införandet av ett opt-out-system samt vidta andra åtgärder som underlättar och ger ökad organ-donation i Sverige. En donator kan rädda upp till åtta liv.

Ola Johansson (C)